

TILSYNSRAPPORT

Skolemiljø

Buskerud fylkeskommune – Kongsberg videregående skole

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	3
1.1	Kort om fylkeskommunen	3
1.2	Om gjennomføringen av tilsynet	3
1.3	Om tilsynsrapporten.....	4
2	Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø.....	4
2.1	Rettslige krav	4
2.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	9
3	Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre	17
3.1	Rettslige krav	17
3.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	19
4	Skoleeiers forsvarlige system	23
4.1	Rettslige krav	23
4.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	24
5	Frist for retting av regelbrudd	26
	Vedlegg: Liste over dokumentasjon.....	29

1 Innledning

Vi fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 10 A.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Dersom Kongsberg videregående skole ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting etter at fylkeskommunen har fått en frist for å rette.

Det er fylkeskommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til fylkeskommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven.

1.1 Kort om fylkeskommunen

Buskerud fylke ligger sentralt på Østlandet, og strekker seg fra Hurumlandet ved Oslofjorden i sørøst og Drammensfjorden, til Hemsedalsfjella og Hardangervidda i nordvest. Det er 277 684 innbyggere i fylket, hvorav over 60 % bor i de sørøstre delene.

Buskerud fylkeskommune er skoleeier og driver av 13 videregående skoler i Buskerud fylke. Skolene har til sammen ca. 9000 elever.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Vi åpnet tilsyn med Buskerud fylkeskommune i brev av 4. januar 2019. Dere ble bedt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

Elevenes skolemiljø er temaet for tilsynet. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø
2. Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre
3. Forsvarlig system – aktivitetsplikt, forebyggende arbeid og informasjon og involvering

Formålet med tilsynet er å kontrollere om fylkeskommunen oppfyller kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø og skolens plikt til å jobbe forebyggende og informere og involvere elever og foreldre for å fremme et trygt og godt skolemiljø.

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til dere 13.05.2019. I den presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Dere har kommentert innholdet i den foreløpige rapporten innen fristen 29.05.2019. Vi har behandlet kommentarene fra dere under hvert av de aktuelle temaene.

1.3 Om tilsynsrapporten

Våre vurderinger i denne rapporten baserer seg i hovedsak på opplysninger som kommer frem i:

- dokumentasjonen dere har sendt inn (se oversikt i vedlegg)
- informasjonen fra våre egne systemer og offentlige registre
- informasjonen på skolens nettsted
- intervjuene med elever, ansatte ved skolen og skoleeier
- fylkeskommunens uttalelse til foreløpig tilsynsrapport

Tilsynsrapporten inneholder informasjon om hvilke pålegg som er aktuelle å vedta etter at rettefristen etter kommuneloven § 60 d er utløpt.

Tilsynsrapportene er et offentlig dokument. Vi publiserer våre tilsynsrapporter på vår hjemmeside.

2 Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

2.1 Rettslige krav

Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Alle som jobber på skolen, skal ha kunnskap om at det er elevens egen opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

Det er elevens egen subjektive opplevelse av skolemiljøet som avgjør om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø er oppfylt. For at dere skal kunne oppfylle aktivitetsplikten, må alle ta utgangspunkt i hvordan eleven selv opplever at skolemiljøet virker på egen helse, trivsel og læring, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2 og 9 A-3 andre ledd.

Alle som jobber på skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

Plikten til å følge med varierer ut fra hvilken rolle, oppgaver og posisjon den voksne har på skolen, jf. opplæringsloven § 9 A-4 første ledd. Alle som jobber på skolen må kjenne til hvordan de i sin arbeidshverdag skal være årvåkne for forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på hvordan elever med en særskilt sårbarhet har det på skolen. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet.

Alle som jobber på skolen, skal gripe inn mot krenkelser dersom det er mulig

Plikten til å gripe inn omfatter andre typer handlinger enn handlinger forbundet med å sette inn tiltak, jf. opplæringsloven § 9 A-4 første ledd. Plikten til å gripe inn handler ofte om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse annen fysisk krenkelse, stanse en utfrysningssituasjon eller stanse og irrettesette elever som krenker andre elever verbalt. Alle som jobber på skolen, skal ha

nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering.

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor om all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd. Terskelen for hva som skaper mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal være lav. Å ha en mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det bra. De som jobber på skolen, skal gi eleven beskjed om at de kommer til å varsle rektor om saken, med mindre dette hindrer at de kan varsle rektor raskt nok. I noen tilfeller vil det være nødvendig å varsle rektor straks, mens i andre tilfeller kan det være forsvarlig å vente noe lenger.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller, jf. opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd andre punktum. Eksempler på hva som er alvorlig, er saker der krenkelsene er særlig voldelige eller på andre måter svært integritetskrenkende, der flere elever alvorlig har krenket en enkeltelev, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak.

Skolen skal undersøke alle saker

Etter at rektor har fått varsel om mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal dere undersøke saken så snart som mulig, jf. opplæringsloven § 9 A-4 tredje ledd. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Undersøkelsene skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Hvis undersøkelsen viser at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller eleven selv har sagt fra om dette, må dere bruke informasjonen til å vurdere hvilke tiltak dere skal sette inn. Dere må innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. For at saken skal være godt nok opplyst, må dere snakke med alle elevene som kan belyse saken.

En elev som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Eleven skal få nødvendig informasjon for å kunne ta stilling til om han eller hun vil uttale seg, hva saken gjelder, og hvorfor og hvordan dere skal gjennomføre samtalen. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen og sørge for at den er tilpasset elevens modenhetsnivå. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Eleven skal få uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen

Eleven skal få nødvendig informasjon for å kunne ta stilling til om han eller hun vil uttale seg, hva saken gjelder, og hvorfor og hvordan dere skal gjennomføre samtalen, jf. opplæringsloven § 9 A-4 femte ledd. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen og sørge for at den er tilpasset elevens alder og modenhetsnivå. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Skolen skal sette inn tiltak for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av hva som er årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt, jf. opplæringsloven § 9 A-4 fjerde ledd. Årsaken kan være noe som skjer utenfor skoletiden eller skolens område.

Dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. De egnede tiltakene skal gjøre det som er tilstrekkelig for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø.

Dere må aktivt søke etter mulige og egnede tiltak, og sette inn de tiltakene som er tilgjengelige for skolen. Dere må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov. Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken. Tiltakene må være lovlige etter opplæringsloven.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Da må dere vurdere elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Hvis dere setter inn tiltak som berører andre elever enn den som ikke har et trygt og godt skolemiljø, må dere vurdere hva som er til disse elevenes beste. Ved motstrid mellom hensynet til de forskjellige elevenes beste, må dere avgjøre om det er mulig å finne en løsning som ivaretar alle hensynene og elevene.

Skolen skal dokumentere hva den gjør for å følge med, gripe inn, varsle og undersøke saker

Dere skal dokumentere det dere har gjort i hver enkelt sak, og det er ikke tilstrekkelig å vise til rutiner eller planer for hvordan dere skal oppfylle aktivitetsplikten jf. opplæringsloven § 9 A-4 syvende ledd. Når det gjelder plikten til å sette inn egnede tiltak, er den skriftlige aktivitetsplanen god nok dokumentasjon.

Plikten til å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor straks ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever.

Alle som jobber på skolen skal varsle rektor straks, dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen krenker en eller flere elever, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9 A-5. Dersom det er en ansatt i skoleledelsen som krenker elever, skal den som jobber på skolen, varsle skoleeieren istedenfor rektor.

Hva som er å krenke, skal dere tolke vidt. Det kan være direkte handlinger og verbale uttrykk rettet mot elever. I tillegg omfatter begrepet mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking. Hvordan elevene opplevde krenkelsen, er uten betydning for plikten til å varsle. Det er tilstrekkelig med mistanke for at plikten til å varsle inntre. Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever.

Dere skal gi elevene som har blitt krenket, beskjed om at dere kommer til å varsle rektor eller skoleeieren om saken, med mindre dette hindrer at dere kan varsle raskt nok.

Rektor skal varsle skoleeieren straks, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever, jf. opplæringsloven § 9 A-5.

Skolen skal undersøke saken straks

Dere må undersøke hva som har skjedd, om det har skjedd krenkelser og hvilke elever som er berørt, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje ledd og 9 A-5.

Hvis undersøkelsene viser at en som jobber på skolen har krenket elever, må dere undersøke hvordan elevene opplevde dette. Hvis det er elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø som følge av krenkelsene, må dere bruke informasjonen til å vurdere hvilke tiltak dere skal sette inn.

En elev som krenkelsen direkte retter seg mot har rett til å uttale seg. Eleven skal få nødvendig informasjon for å kunne ta stilling til om han eller hun vil uttale seg, hva saken gjelder, og hvorfor og hvordan dere skal gjennomføre samtalen. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen og sørge for at den er tilpasset elevens modenhetsnivå. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne. Dersom krenkelsen rettet seg mot en større gruppe elever, for eksempel en klasse, kan det være tilstrekkelig å snakke med klassen samlet eller med en del av elevene.

Skolen skal straks sette inn tiltak for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø

Dere må vurdere tiltak mot den aktuelle personen som har krenket. Hvilke tiltak og reaksjoner som kan være aktuelle mot ansatte, styres blant annet av arbeidsrettslige regler. Slike reaksjoner er ikke regulert i opplæringsloven, og er derfor ikke en del av tilsynet.

Hvis en eller flere elever opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø som følge av krenkelsen, gjelder skolens ordinære aktivitetsplikt. Dere skal så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde ledd og 9 A-5.

Dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Et egnet tiltak skal gjøre det som er tilstrekkelig for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø.

Dere må aktivt søke etter mulige og egnede tiltak, og sette inn de tiltakene som er tilgjengelige for skolen. Dere må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov. Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken. Tiltakene må være lovlige etter opplæringsloven.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Da må dere vurdere elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Skolen skal dokumentere hva skolen gjør for å varsle og undersøke

Dere skal dokumentere det dere har gjort i hver enkelt sak, og det er ikke tilstrekkelig å vise til rutiner eller planer for hvordan dere skal oppfylle aktivitetsplikten, jf. opplæringsloven § 9 A-4 syvende ledd. Når det gjelder plikten til å sette inn egnede tiltak, er den skriftlige aktivitetsplanen god nok dokumentasjon.

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Skolen skal lage en skriftlig aktivitetsplan for eleven.

Dere skal lage en skriftlig plan som skal beskrive hvilken eller hvilke elever planen gjelder, hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak dere har planlagt, når dere skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når dere skal evaluere tiltakene, jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

Det er ikke formkrav til planen utover at den skal være skriftlig. En aktivitetsplan behøver ikke å knytte seg til én bestemt elev, men kan ta for seg en situasjon eller utfordring som omfatter flere elever.

Eleven og foreldrene til eleven som saken gjelder, skal få de delene av aktivitetsplanen som omhandler eleven. Hvis eleven er over 18 år, skal ikke foreldrene få aktivitetsplanen, med mindre eleven selv ønsker det.

Skolen skal gjennomføre tiltak i tråd med aktivitetsplanen

Skolen må gjennomføre alle tiltakene som følger av aktivitetsplanen, jf. opplæringsloven § 9 A-4 fjerde ledd. Det er rom for at dere gjør små praktiske endringer i gjennomføringen av tiltakene, dersom dere gjør dette i samråd med eleven og foreldrene.

Skolen skal evaluere og tilpasse tiltakene

For å kunne evaluere tiltakene slik det er bestemt i aktivitetsplanen, må dere skaffe dere tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, jf. opplæringsloven § 9 A-4 fjerde ledd. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Eleven skal få nødvendig informasjon for å kunne ta stilling til om han eller hun vil uttale seg, hva saken gjelder og hvorfor og hvordan dere skal gjennomføre samtalen. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen og sørge for at den er tilpasset elevens modenhetsnivå. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

I mange tilfeller er det nødvendig å hente inn mer informasjon om hvordan tiltakene har virket. Dere må vurdere hvilke personer som kan gi slik informasjon.

Dere må vurdere informasjonen dere har hentet inn om hvordan tiltakene har virket, og med bakgrunn i vurderingen må dere tilpasse tiltakene. At dere må tilpasse tiltakene, betyr at dere må endre tiltakene eller sette inn nye tiltak, dersom eleven fortsatt opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Evalueringen kan også føre til at dere forlenger tiltak som virker.

Skolen skal sette inn tiltak så lenge eleven ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, og det finnes egnede tiltak

Dere skal fortsette med å sette inn tiltak, så lenge eleven ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, og det finnes egnede tiltak som skolen kan sette inn, jf. opplæringsloven § 9 A-4 fjerde ledd.

Det kan være tilfeller der aktivitetsplikten er oppfylt, selv om eleven og foreldrene fremdeles ikke er fornøyd med skolemiljøet. Dette vil være tilfellet dersom dere har gjort alt som med rimelighet kan forventes av dere, og skolens planer for videre tiltak er i samsvar med et godt faglig skjønn.

Dere skal informere elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten om at de kan melde saken sin til fylkesmannen, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

Skolen skal dokumentere hva skolen gjør for å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Dere skal dokumentere det dere har gjort i hver enkelt sak, og det er ikke tilstrekkelig å vise til rutiner eller planer for hvordan dere skal oppfylle aktivitetsplikten jf. opplæringsloven § 9 A-4 syvende ledd. Når det gjelder plikten til å sette inn nye eller endrede tiltak, er den skriftlige aktivitetsplanen god nok dokumentasjon.

2.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Alle som jobber på skolen, skal ha kunnskap om at det er elevens egen opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø

Det kom frem under tilsynet at nytt kapittel 9 A ble presentert for skolens ansatte ved skolestart høst 2017. Kapittel 9 A var også tema ved skolestart i år, og har også blitt tatt opp på foreldremøter for hvert trinn. Når det tilsettes nye lærere, er også kapittel 9 A blant temaene som tas opp på en nytilsattdag på høsten.

Kongsberg videregående skole gjennomfører mottakssamtaler med alle elever som skal begynne ved skolen. Det er kontaktlærer som gjennomfører disse samtalene, noe som også fremgår av kontaktlærers arbeidsbeskrivelse. I mottakssamtalen tas blant annet elevens forventninger med tanke på skolemiljø opp.

Videre har skolen «Handlingsplan mot mobbing», revidert 11. januar 2019. Det er foregående versjon fra 2011 som ligger tilgjengelig på skolens nettsider, men det er den reviderte som er sendt inn som del av dokumentasjonen til tilsynet. Av den reviderte handlingsplanen fremgår det under punktet «forebyggende arbeid» at læringsmiljø er tema i klassens time og at mobbing skal tas opp i elevsamtaler. Under punktet «avdekke mobbing» fremgår også elevsamtalen som en del av arbeidet for å avdekke mobbing.

Videre er det Fylkesmannens klare inntrykk etter intervjuene at de ansatte er kjent med at det er elevens egen opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø. De ansatte får tak i elevenes opplevelse av skolemiljøet ved de daglige og de mer strukturerte samtalene. Videre ble det påpekt av flere av de ansatte at de ser det hvis elever de kjenner endrer oppførsel eller på annen måte gir uttrykk for at de ikke trives. Det er videre Fylkesmannens inntrykk at de ansatte var opptatt av elevens trivsel og skolemiljøet, selv om det også kom frem at det er ulikheter mellom utdanningsretninger

og klasser hvor tett kontakten er mellom ansatte og elever. Kontaktlærere på yrkesfaglige studieretninger har på grunn av opplæringens natur ofte enda hyppigere og tettere kontakt med sine elever enn kontaktlærere på studiespesialiserende studieretninger. En bidragende faktor til dette er også at det er 15 elever per klasse kontaktlærer på yrkesfag, mot 30 på studiespesialiserende studieprogram.

Det er Fylkesmannens vurdering at alle som jobber på Kongsberg videregående skole har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

Alle som jobber på skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

I egenvurderingen i RefLex har de fleste som har svart i forkant av tilsynet svart ja på spørsmålene som gjelder å følge med. Noen påpeker imidlertid at det ikke alltid er mulig å være på rett sted til rett tid.

Det er flere ungdommer som var elever ved Kongsberg videregående skole som har tatt, eller forsøkt å ta, selvmord de siste årene. Det å følge med på hvordan elevene har det på skolen, er derfor naturlig nok et tema de ansatte er opptatt av. Skolen har 200 % sosialrådgiver som blant annet jobber med skolemiljøet. Videre har alle skolens ansatte gjennomført «safeTALK», kurs i selvmordsforebygging. Dette ble av flere trukket frem som positivt.

Kongsberg videregående skole gjennomfører også Elevundersøkelsen og har gjennomført den ikke-anonyme spørreundersøkelsen Spekter i konkrete tilfeller.

Som tidligere nevnt, gjennomføres det mottakssamtaler med alle elever som skal begynne på 1. trinn på skolen, og det er jevnlig elevsamtaler. I tillegg til dette, er det den daglige kontakten mellom ansatte og elever som er en essensiell del av hvordan de ansatte følger med. De ansatte blir kjent med elevene de er tett på, og kan slik også plukke opp hvis det er elever som ikke har det trygt og godt. Som tidligere påpekt, vil det imidlertid være forskjeller med hvor tett på elevene de ansatte er. Særlig på flere av de yrkesfaglige studieretningene, er det Fylkesmannens inntrykk at det er tett kontakt mellom kontaktlærere og elever. På disse linjene er det færre elever per klasse, og kontaktlærer har flertallet av timene med klassen. Dette gjør at kontaktlærer kjenner sine elever godt, noe som også vil gjøre oppgaven med å følge med enklere.

Handlingsplanen mot mobbing ramser innledningsvis opp de fem delpliktene innenfor aktivitetsplikten, herunder plikten til å følge med. Det heter videre at skolen i arbeidet mot krenkelser og mobbing blant annet legger vekt på å «følge nøye med på det som skjer på skolen for å avdekke mobbing». Under punktet «avdekke mobbing» fremgår det at alle gjennom året skal observere klassemiljøet/skolemiljøet og varsle til kontaktlærer/nærmeste leder ved mistanke. Delplikten om å følge med blir imidlertid ikke nærmere konkretisert i handlingsplanen, men Fylkesmannen merker seg at planen slutter etter punkt 2. om å avdekke mobbing, mens den foregående planen fra 2011 har fire punkter. Fylkesmannen forutsetter at handlingsplanen vil ferdigstilles før den legges ut på skolens nettsider. Videre vil Fylkesmannen understreke at kapittel 9 A gjelder alle former for krenkelser, ikke bare mobbing. Fylkesmannen vil derfor anbefale at dette kommer tydelig frem i skolens handlingsplan.

Skolen har videre innført makkerskap i alle klasser, der elevene har en fast makker de skal samarbeide med og sitte sammen med. Det rulleres i løpet av året hvem som er

makkere. Dette er også et tiltak som trekkes frem for å fremme et godt skolemiljø. Skolen gjennomfører også VIP (veiledning og informasjon om psykisk helse) og psykisk helse er et tema som følges nøye opp. Psykisk helse var også tema for «vi står sammen-dagen».

Fylkesmannen vurderer at rektor sikrer at alle som jobber på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare.

Alle som jobber på skolen, skal gripe inn mot krenkelser dersom det er mulig

I skolens handlingsplan mot mobbing vises det til at å gripe inn er en av de fem delpliktene. Plikten til å gripe inn er ikke beskrevet ut over dette i rutinen. Plikten til å gripe inn fremgår imidlertid av Buskerud fylkeskommunes overordnede «Rutine ved mistanke om at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø», der det fremgår at «*Den ansatte som ser, hører eller får mistanke om krenkende ord eller handlinger, utestengning fra sosialt fellesskap eller liknende, griper inn i situasjonen.*»

Videre fremgår det av arbeidsbeskrivelsen til kontaktlærer at kontaktlærer har «*Plikt til å gripe inn ved brudd på skolereglementet uavhengig av om det gjelder egne elever. Dette gjelder spesielt i forhold til mobbing og trakassering der de ansatte er pliktige til å gripe inn.*»

Det kom frem under tilsynet at opplæringsloven kapittel 9 A ble gjennomgått med personalet da den var ny, og at det er en gjennomgang hver høst. Hver høst arrangeres det også kurs for nytilsatte, der kapittel 9 A er blant det som blir tatt opp.

Det var likevel Fylkesmannens inntrykk under tilsynet at plikten til å gripe inn var mindre kjent enn de andre delpliktene. Under intervjuene var det flere som blandet plikten til å gripe inn med de andre delpliktene, eller mer forebyggende arbeid hva gjelder psykisk helse. Fylkesmannen vil legge til at det er svært positivt at skolen vier så mye oppmerksomhet til felt som psykisk helse og rus. Det er likevel viktig at personalet er god kjent med plikten til å gripe inn etter kapittel 9 A, og at denne skiller fra inngripen ved rus eller psykisk helse.

I etterkant av den foreløpige tilsynsrapporten har Buskerud fylkeskommune sendt inn sine kommentarer. Det er også lagt ved dokumentasjon, herunder Kongsbergs reviderte «Handlingsplan mot mobbing». Om å gripe inn står det i den nye handlingsplanen: «*Alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser dersom det er mulig. Alle avdelinger/seksjoner inkludert skolens støttefunksjoner har dette som tema minst to ganger per skoleår og alle nye ansatte får informasjon om hva dette går ut på.*»

Fylkesmannen ser det som positivt at skolen har tatt inn plikten til å gripe inn i sin handlingsplan. Når denne plikten blir implementert blant de ansatte på skolen, vil det være egnet til å lukke lovbruddet. Fylkesmannen kan likevel ikke gjennom dokumentasjonen konkludere med at rektor på nåværende tidspunkt sørger for at de ansatte er kjent med sin plikt til å gripe inn.

På bakgrunn av dette, er det Fylkesmannens oppfatning at rektor ikke sørger for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser dersom det er mulig.

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

I skolens handlingsplan mot mobbing vises det til at å varsle er en av de fem delpliktene. Videre står det under punkt 2, «avdekke mobbing», at den enkelte skal rapportere til sin leder/kontaktlærer ved mistanke om mobbing. Plikten til å varsle fremgår også av Buskerud fylkeskommunes overordnede «Rutine ved mistanke om at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø», der det fremgår at den ansatte som får kunnskap eller mistanke om krenkende ord eller handlinger skal registrere situasjonen på «registreringsskjema brudd på § 9A» og levere dette til nærmeste leder med kopi til kontaktlærer.

Videre fremgår det av arbeidsbeskrivelsen til kontaktlærer at kontaktlærer skal «Varsle skolens ledelse ved brudd på § 9A».

Under tilsynet fremkom det at det er avdelingsleder som skal varsles dersom en ansatt får mistanke eller kunnskap om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Det er avdelingsleder som undersøker saken videre, og som utarbeider aktivitetsplan der dette skal gjøres. Imidlertid kom det frem under tilsynet at noen varsler til sosialrådgiver, mens andre fant det mest naturlig å varsle elevens kontaktlærer som så kunne varsle videre til avdelingsleder. Varsling til kontaktlærer er i tråd med rutinene slik de er beskrevet over. Det kom videre frem under tilsynet at skolen ikke dokumenterer varslingen. Som nevnt over, har fylkeskommunen utarbeidet et registreringsskjema som skal brukes for slike varsler til nærmeste leder, men det er Fylkesmannens inntrykk at dette ikke alltid brukes eller er like kjent hos alle ansatte.

Ordlyden i § 9 A-4 andre ledd, er at ansatte skal varsle «rektor» dersom de har mistanke eller kunnskap om at en elev ikke har det trygt og godt. Som nevnt over, varsles ikke rektor direkte. Det skal imidlertid varsles til avdelingsleder, som er definert som en del av ledergruppen. I forarbeidene til bestemmelsen om varsling, fremgår det: «Rektor kan gjennom delegering fastsette at en annen person på skolen skal ta imot varslene. Rektor er likevel ansvarlig for at de håndteres på en forsvarlig måte, både med tanke på informasjonssikkerhet og at de følges opp med en undersøkelse og tiltak dersom det er nødvendig». Det er etter dette ikke noe i veien for at mottak av varsler delegeres til en annen enn rektor, i dette tilfellet til avdelingsleder. Fylkesmannen ser også at det på en så stor skole som Kongsberg videregående skole er nødvendig å delegere dette. Likevel er det viktig at rektor har en helhetlig oversikt over hvor mange varsler som kommer til ledelsen, og hvordan disse håndteres. Som sitert over, er rektor ansvarlig for at delegeringen er forsvarlig. Det er Fylkesmannens oppfatning etter tilsynet at dette noen ganger er tema på ledermøte eller i andre møtepunkter mellom rektor og den utvidede ledergruppen, men dette er det ingen rutine på. Det er for eksempel ikke definert i årshjulet for ledergruppa at dette skal være et tema. Det fremstår dersom som noe tilfeldig om og eventuelt når denne informasjonen kommer til rektor.

Selv om det er Fylkesmannens klare inntrykk at de fleste ansatte vil varsle sin nærmeste leder, er det ingen enhetlig praksis for dette. Fylkesmannen kan heller ikke se at det er noen rutine eller praksis for at antall varsler eller hvordan disse følges opp er et fast tema i ledermøter eller at dette på annen måte blir meddelt rektor.

I kommentarene fra skoleeier som ble sendt inn etter foreløpig tilsynsrapport, vises det til at det i ny handlingsplan presiseres at skolen følger fylkeskommunens rutine for å varsle. Det heter videre i kommentarene: «Den ansatte skal varsle sin nærmeste leder.

Temaet skal jevnlig opp på ledermøte for å sikre at rektor har tilstrekkelig informasjon om varsler som er kommet og hvordan aktivitetsplikten eller blir ivare tatt i hver enkelt sak. Dette inkluderer hvordan det går med gjennomføring, evaluering og tilpassing i pågående saker der det er laget en aktivitetsplan».

I skolens nye handlingsplan heter det under aktivitetsplikten under punkt 3 om varsling: «Alle som jobber på skolen, varsler til rektor, eventuelt via sin nærmeste leder hvis de får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø».

Fylkesmannen ser det som positivt at skolen har tatt inn plikten til å varsle i sin handlingsplan. Når denne plikten blir implementert blant de ansatte på skolen, vil det være egnet til å lukke lovbruddet. Fylkesmannen kan likevel ikke gjennom dokumentasjonen konkludere med at rektor på nåværende tidspunkt sørger for at de ansatte er kjent med sin plikt til å varsle.

De tilfellene som varsles avdelingsleder eller sosialrådgiver, blir varslet raskt. Det kom frem under tilsynet at mer alvorlige tilfeller vil bli varslet med en gang, mens man kan avvente til slutten av dagen eller dagen etter med mindre alvorlige tilfeller. Det er Fylkesmannens vurdering at rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor (ledelsen) så raskt som saken tilsier.

Hva gjelder varsel til skoleeier i alvorlige tilfeller, har skolen svart «ja» på dette i sin egenvurdering. Hva som regnes som «alvorlige tilfeller» er ikke definert, og det er således ingen enhetlig oppfatning av hva dette er på skolen. Det kom under intervju frem at alvorlige tilfeller også kan være saker skolen har brukt lang tid på og som er vanskelige å løse. Det ble sagt at skoleeier i slike tilfeller blir varslet, og at det i tillegg er naturlig å koble inn bistand fra for eksempel mobbeombudet eller innsatsteam. Det er Fylkesmannens inntrykk at skoleeier vil bli varslet om saker av en mer alvorlig grad, og skoleeier bekreftet i sitt intervju at dette er gjort i noen tilfeller.

Skolen skal undersøke alle saker

Hva gjelder å undersøke, fremgår det av skolens handlingsplan at å undersøke er en av de fem delpliktene. Plikten til å undersøke er ikke beskrevet ut over dette i rutinen. Plikten til å undersøke fremgår imidlertid av Buskerud fylkeskommunes overordnede rutine, der det fremgår at ledelsen skal undersøke saken gjennom samtaler med de involverte, hver for seg eller sammen. Det står i rutinen at det skal legges vekt på at eleven(e) blir hørt, og at det skal skrives et kort referat fra samtalen som skal godkjennes og arkiveres i elevenes mappe.

Det kom frem under intervjuene at samtaler med involverte elever er hovedfremgangsmåten for å undersøke saker. Det er i praksis avdelingsleder eller sosialrådgiver som gjennomfører samtalen. Det ble sagt under intervjuene at ikke alle saker som undersøkes gjennom samtaler ender opp i en aktivitetsplan, men at det noen ganger blir satt inn tiltak på klassenivå etter samtale med den eller de elevene det gjelder.

I tillegg til samtaler, har det i minst ett tilfelle blitt gjennomført en ikke-anonym spørreundersøkelse. Det er Fylkesmannens inntrykk at det er et stort fokus på skolen å ta samtaler med involverte elever så snart skolen blir klar over en sak eller at en elev ikke har det trygt eller godt. Det er da i de fleste tilfeller avdelingsleder eller sosialrådgiver som gjennomfører samtalen(e). Det er videre Fylkesmannens inntrykk at

samtalene gjennomføres så raskt som mulig, og at det er fokus på at sakene skal undersøkes raskt.

Det er etter dette Fylkesmannens vurdering at rektor sikrer at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra at skolemiljøet ikke er trygt og godt.

Det er videre Fylkesmannens oppfatning at rektor sikrer at skolen undersøker saken snarest.

Eleven skal få uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen

Som nevnt over, fremgår det av den fylkeskommunale rutinen at det skal legges vekt på at elevene blir hørt i undersøkelsesfasen. Det står videre under punkt 5 i rutinen at skolen skal lage aktivitetsplan i samråd med de som er involvert.

Det fremgikk under tilsynet at det generelt er et stort fokus på å høre elevene og at de skal være involvert i utarbeidelsen av aktivitetsplaner. Det er Fylkesmannens inntrykk at elevene som har fått aktivitetsplaner har blitt involvert i arbeidet med å utarbeide planene og har fått uttale seg om innholdet.

Det er derfor Fylkesmannens oppfatning at rektor sikrer at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen.

Skolen skal sette inn tiltak for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø

Det kom frem under tilsynet at de fleste tiltakene, som undersøkelsene, går på samtaler med de involverte elevene. Det ble under tilsynet skilt mellom individtiltak og «klassetiltak». Der det settes inn klassetiltak som mer går på tiltak for klassemiljøet sett under ett, er det Fylkesmannens inntrykk at det som regel ikke utarbeides aktivitetsplaner. Der det settes inn tiltak på individnivå, er det imidlertid Fylkesmannens inntrykk at det lages aktivitetsplaner.

Det er som del av dokumentasjonen til tilsynet sendt inn fem aktivitetsplaner. Av disse planene fremgår det at de fleste tiltakene går på samtaler og møter med elevene, men også andre tiltak som veiledning fra PPT og helsestasjon blir benyttet.

Tiltak blir også regelmessig bli drøftet i klasseteam og i ressursteam. Det kom videre frem at skolen innhenter råd fra mobbeombudet i enkelte saker.

Det er etter dette Fylkesmannens vurdering at rektor sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt.

Plikten til å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor straks ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever

Den interne handlingsplanen mot mobbing for Kongsberg videregående skole, omtaler ikke hvordan man skal gå frem for å varsle dersom en ansatt har mistanke eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever. I den fylkeskommunale rutinen er temaet omhandlet fra og med punkt 6a til og med punkt 7b. Punkt 6a viser til at den ansatte skal varsle rektor, og at dette skal skje snarest mulig.

Av punkt 6b fremgår det at rektor skal varsle skoleeier dersom det er en ansatt som mobber, og at dette skal skje snarest mulig. Det fremgår videre av punkt 7a at den som har mistanke eller kjennskap til krenkingen skal varsle skoleeier dersom det er en i skolens ledelse som krenker. Det fremgår at slikt varsel skal skje snarest mulig.

Det er Fylkesmannens inntrykk etter tilsynet at de ansatte er kjent med at de skal varsle rektor dersom det er en voksen som krenker en elev, og at det er skoleeier som skal varsles dersom det er en i skoleledelsen som krenker. Det er videre Fylkesmannens oppfatning etter tilsynet at slike saker vil bli varslet straks.

Det er etter dette Fylkesmannens inntrykk at rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler henne dersom en voksen krenker en elev, og at de ansatte varsler skoleeier dersom det er en i skoleledelsen som krenker.

Videre er det Fylkesmannens inntrykk at rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor eller skoleeier straks.

Det er videre Fylkesmannens oppfatning at rektor varsles skoleeier straks dersom det er mistanke eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever.

Skolen skal undersøke saken straks

Det fremgår av den fylkeskommunale rutinen punkt 6c at rektor i samråd med skoleeier skal undersøke saken og vurdere om det skal lages en aktivitetsplan i tilfeller der en ansatt krenker. Det fremgår at dette skal gjøres snarest mulig. Hvis det er en i skoleledelsen som krenker, fremgår det i tillegg av punkt 7b at skoleeier skal følge saken helt til den er løst og avsluttet.

Det er etter dette Fylkesmannens oppfatning at rektor sikrer at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever.

Videre er det Fylkesmannens oppfatning at dette gjøres straks.

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Skolen skal lage en skriftlig aktivitetsplan for eleven

Som tidligere nevnt, har Buskerud fylkeskommune utarbeidet en rutine ved mistanke om at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Av denne rutinen fremgår det i punkt 5 at skolen skal lage en aktivitetsplan i samråd med de som er involvert. Det står videre at det er viktig at skolen følger opp det som står i planen. Det er laget en mal for aktivitetsplan, som det er lenket til fra rutinen.

Malen for aktivitetsplan inneholder felter for «Hvilket problem tiltaket skal løse», «Hvilket tiltak skolen har planlagt», «Når tiltaket skal gjennomføres», «hvem er ansvarlig for gjennomføring av tiltaket» og «Når tiltaket skal evalueres». Etter Fylkesmannens vurdering, oppfyller malen kravene etter 9 A-4 sjette ledd.

Som del av dokumentasjonen til tilsynet, er det sendt inn 5 aktivitetsplaner for elever ved Kongsberg videregående skole. Alle planene følger skolens mal.

Det er Fylkesmannens oppfatning at Kongsberg videregående skole lager en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak.

Det kom frem under tilsynet at involverte elever blir involvert i prosessen med å utarbeide aktivitetsplan. Det fremgår av de innsendte planene at kopi sendes til involverte elever, og at de således får aktivitetsplan som gjelder dem. Dette ble også bekreftet under intervjuene.

Det er Fylkesmannens inntrykk at aktivitetsplanen blir gitt til elev og foresatte.

Skolen skal gjennomføre tiltak i tråd med aktivitetsplanen

Skolen skal gjennomføre tiltakene slik de fremgår av aktivitetsplanen. Det er likevel rom for at skolen gjør små, praktiske endringer, så langt dette gjøres i forståelse med elev og eventuelt foresatte.

Det fremgår av malen for tiltak og de innsendte planene at tiltakene som fremgår av planen skal evalueres og på sikt avsluttes. Det er Fylkesmannens forståelse etter tilsynet at de skriftlige planene blir fulgt opp og evalueres jevnlig i møter med elevene det gjelder. Det er Fylkesmannens inntrykk at skolen er god på å involvere eleven i arbeidet med selve planen.

Likevel fremkom det under tilsynet at rektor selv ikke involveres i arbeidet med aktivitetsplaner og gjennomføring av tiltak. Som tidligere nevnt, er det avdelingsleder eller sosialrådgiver som mottar varsler om saker etter kapittel 9 A, og det er avdelingsleder som skriver aktivitetsplanen og som i de fleste tilfeller følger denne opp. Enkelte tiltak i planen vil det imidlertid være kontaktlærers ansvar at følges opp, men kontaktlærer har etter det Fylkesmannen forstår ikke tilgang til saksbehandlingssystemet ePhorte der planene legges inn. Det fremstår derfor for Fylkesmannen som det kan være noe uklart for de som skal utføre planen hva de skal gjøre. Som tidligere nevnt, er heller ikke antall saker eller antall aktive planer et punkt som planmessig tas opp i ledermøte, selv om dette nok gjøres i noen grad. Fylkesmannen kan derfor ikke se at skolen har et system som setter rektor i stand til å følge opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen. Det kom også frem under tilsynet at det ikke alltid blir dokumentert når en aktivitetsplan er avsluttet.

I kommentarene til den foreløpige tilsynsrapporten skriver fylkeskommunen: «*Det har dessverre ikke kommet godt nok frem i egenvurdering og dokumentasjon skolen har levert inn at rektor allerede har gjort grep for å kunne følge opp at skolen gjennomfører det som står i aktivitetsplanene.*

For at rektor skal kunne ha en oversikt over alle aktivitetsplaner på hele skolen er det opprettet en egen mappe i arkivsystemet ePhorte hvor alle planene lagres fortløpende. Rektor er inne og følger med. Dokumentene ferdigstilles ikke før sakene er avsluttet, slik at rektor også kan ha oversikt over hvilke planer som er aktive. På denne måten har rektor innsikt uten å involveres hver gang tiltak iverksettes.

Vi ser at oppfølgingen likevel kan styrkes. Derfor vil temaet tas opp på ledermøter, jf. handlingsplanen».

I den nye handlingsplanen som er sendt inn etter foreløpig tilsynsrapport heter det: «*Rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen gjennom at avdelingslederne jevnlig orienterer om status på ledermøte.*»

Det er etter dette Fylkesmannens oppfatning at rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.

Skolen skal evaluere og tilpasse tiltakene

Skolen må evaluere og tilpasse tiltakene, herunder innhente elevens syn på hvordan tiltakene har virket og hvilke endringer eleven eventuelt ønsker. Som tidligere nevnt, er Kongsberg videregående skole generelt god på å involvere elevene i prosessen med aktivitetsplan, herunder evaluering av tiltakene. Det fremgår også av flere av de innsendte planene at det er samtaler med elev underveis om hvordan det fungerer. Det fremgikk også under tilsynet at det gjøres endringer i samråd med eleven hvis evalueringen viser at det er nødvendig.

Det er Fylkesmannens oppfatning at rektor sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket og at rektor sørger for at tiltakene tilpasses basert på vurdering av denne informasjonen og elevens syn.

Skolen skal informere elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten om at de kan melde saken sin til fylkesmannen

Skolen plikter å veilede elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller plikten, om at de kan melde saken sin til Fylkesmannen.

Av den fylkeskommunale rutinen fremgår det at alle saker som gjelder elevenes skolemiljø som hovedregel skal tas opp på skolen først, men at elever likevel kan kontakte Fylkesmannen direkte hvis de ønsker det.

Det kom frem under tilsynet at det også blir tatt opp på foreldremøter og ved behov i konkrete saker.

Det er etter dette Fylkesmannens oppfatning at skolen veileder elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten om at de kan melde saken sin til Fylkesmannen.

3 Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre

3.1 Rettslige krav

Plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø

Elevene skal få delta både i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-8 første ledd. Elevene kan bli involvert gjennom for eksempel aktiviteter og dialog i hverdagen, og gjennom planlagte samtaler og møter. Hvordan elevene skal ta del i arbeidet, skal dere tilpasse til saken og elevenes alder og forutsetninger. Dere kan for eksempel sette av tid til å arbeide med skolemiljø som et fast tema i klassens time.

Rektor skal jobbe for at alle som jobber på skolen, skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-3 første og andre ledd. Skolemiljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring, på trygghet og sosial tilhørighet. Arbeidet skal strekke seg lenger enn å hindre krenkelsler, og det må omfatte holdninger, verdier, undervisningspraksis, relasjoner og ledelse. Rektor kan for eksempel legge til rette for at alle som jobber på skolen, kan diskutere etiske dilemmaer og bli bevisst på det etiske ansvaret som hviler på dem.

Rektor skal jobbe for at lærerne skal etablere en positiv relasjon til hver enkelt elev, og at de skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet, jf. opplæringsloven § 9 A-3 første og andre ledd. For å få til dette må lærerne ha nødvendige rammebetingelser og kompetanse. Eksempler på relevante rammebetingelser er klassestørrelse og stillingsprosent.

Skolen skal evaluere sitt samlede arbeid for et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-3 andre ledd. Evalueringen må omfatte det forebyggende, kontinuerlige og systematiske arbeidet for å fremme et trygt og godt skolemiljø, hvordan dere oppfyller aktivitetsplikten og den skjerpede aktivitetsplikten, og hvordan dere informerer og involverer elever og foreldre. Dere må basere evalueringen på synspunkter fra elever, foreldre og ansatte. Det er tilstrekkelig å basere seg på synspunktene fra et utvalg av elever, foreldre og ansatte. Dersom evalueringen viser at dere ikke oppfyller kravene som følger av opplæringsloven kapittel 9 A, må dere gjøre endringer i måten dere jobber på, slik at kravene blir oppfylt. Dere må også gjøre endringer dersom evalueringen avdekker svakheter i skolens praksis som gir risiko for at kravene ikke vil bli oppfylt for fremtiden.

Plikten til å informere og involvere elever og foreldre

Skolen skal gi elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, skolens aktivitetsplikt og retten til å melde en sak til fylkesmannen, jf. opplæringsloven § 9 A-9 første ledd. Dere må gi informasjonen på en måte og i et omfang som gjør at elevene og foreldrene kan ivareta sine rettigheter etter loven. Dere må gjøre informasjonen tilgjengelig for alle. Det er ikke tilstrekkelig at elevene viderefremidler informasjonen til foreldrene.

Dere må informere aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet, jf. opplæringsloven § 9 A-9 tredje ledd. Kravet om at det må være viktig for skolemiljøet, betyr at skolen ikke trenger å informere om dagligdagse enkelthendelser eller mindre endringer av rutiner. Skolen må selv ta initiativ til å orientere rådene og utvalgene når ny relevant informasjon er tilgjengelig eller kommet frem. Hvilke organ som er aktuelle, vil variere etter skoletype.

Dere skal informere aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, jf. forvaltningsloven

§ 11 og opplæringsloven § 9 A-3 andre ledd. Dere skal i tillegg informere aktuelle råd og utvalg om at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

Dere skal så tidlig som mulig ta aktuelle råd og utvalg med i arbeidet med skolemiljøtiltak, jf. opplæringsloven § 9 A-9 tredje ledd. Dere må ta rådene og utvalgene med i arbeidet tidlig nok til at de får en reell innflytelse. Hvilke organ som er aktuelle å ta med i arbeidet, varierer etter skoletype.

3.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø

Det kom frem under tilsynet at det gjennomføres klassens time for alle klassene på Kongsberg videregående skole. I klassens time er skolemiljø og trivsel et av de temaene som tas opp. Det er også laget et eget årshjul for klassens time for de ulike trinnene, der det fremgår hva som skal være tema i løpet av året. Flere av temaene, særlig tidlig på året, er om trivsel. Det blir snakket om makkerskap, klassemiljø, klasseregler og relasjonsbygging. I tillegg går man igjennom kapittel 9 A og handlingsplanen mot mobbing. Det ble under tilsynet stilt spørsmål ved om det er nok tid til elevenes egne saker i klassens time, når det er satt av såpass mye tid til faste temaer. Likevel kom det tydelig frem under tilsynet at elevrådsrepresentantene har anledning til å be om å få den tiden de trenger til å ta opp sine saker, eventuelt uten lærer tilstede.

Videre har skolen elevråd. Siden skolen er relativt stor og spredt over flere bygg, er det egne husstyrer i tillegg til elevrådsstyret. Hver klasse har egen elevrådsrepresentant.

Kongsberg videregående skole har også en makkerskapsordning. Denne er blant temaene som blir gjennomgått i klassens time. Ordningen innebærer at hver elev får utdelt en makker de skal sitte med i klasserommet og jobbe sammen med. Makkerskapene er også i en makkergruppe. Makkerene rulleres i løpet av året. Det kom frem under tilsynet at skolen har svært positive erfaringer med denne ordningen, både faglig og sosialt. Det kom likevel frem at ordningen er viktigst i starten av året, og at det kan være mindre faste rammer utover i året.

På bakgrunn av et antall selvmord, og forsøk på selvmord, blant ungdommer som var elever ved Kongsberg videregående skole, har det som nevnt vært et stort fokus på psykisk helse og selvmordsforebygging. Skolen arrangerer blant annet «stå sammen dag», der alle kler seg i gult. Det ble imidlertid stilt spørsmål ved hvor stor effekt slike dager har, og det ble vist til at ikke alle deltar på dagene og at det derfor har liten effekt i praksis.

Det ble under tilsynet sagt at det ikke er noen direkte kontakt mellom elevrådet og rektor, annet enn at elevrådet nå er involvert i arbeidet med nytt bygg. I kommentarene til den foreløpige rapporten skriver imidlertid fylkeskommunen at det er feil at det ikke er direkte kontakt mellom rektor og elevråd. Det heter videre: «*Det er gjennom året flere møter mellom rektor og elevenes hovedstyre. Dette kan nok systematiseres mer, men både elever og rektor har tatt initiativ til disse møtene. Oppmøtet fra elevene kan variere, så det kan forklare opplevelsen av lite kontakt. I tillegg har hovedstyret og rektor dette året en egen chat på messenger der vi har kommunisert hele dette året. Chaten ble laget på første møte på høsten fordi både elevene og rektor mente dette var en god informasjonskanal. Chaten har vært aktiv hele året.*»

På tross av at det er møtepunkter mellom rektor og elevenes hovedstyre, kan ikke Fylkesmannen se hvordan rektor sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Fylkesmannen ser det som positivt at det er møtepunkter, men det må også komme noe mer konkret ut av disse for at man skal kunne si at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

Det er etter dette Fylkesmannens oppfatning at rektor ikke sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

Rektor skrev i sin egen vurdering at hun er opptatt av at det skal praktiseres holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø. Rektor har i år blant annet gjennomført et møte med avgangselevne, der det blant annet var fokus på trivsel og godt skolemiljø.

Som nevnt tidligere har skolen en makkerskapsordning. Skolen har også VIP-makkerskap som er knyttet opp mot skoleprogrammet VIP (Veiledning og Informasjon om Psykisk helse i skolen) for alle elever på VG1. Videre gjennomføres som nevnt klassens time på alle trinn.

Alle ansatte på skolen har også gjennomført safeTALK, kurs i selvmordsforebygging.

Det kom frem under tilsynet at det ikke er noen rutine eller praksis for hvordan rektor følger opp ansatte som ikke praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø. Det er imidlertid Fylkesmannens inntrykk etter tilsynet at dette vil bli fulgt opp.

Fylkesmannen finner etter dette at rektor jobber for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø.

Som tidligere nevnt har skolen utarbeidet en arbeidsbeskrivelse for kontaktlærer. Her fremgår det blant annet at kontaktlærer skal introdusere og følge opp makkerskap i klassen og aktivt sørge for trivselsfremmende tiltak. Videre skal kontaktlærer lede klassens time sammen med klassens tillitsvalgte og bidra til elevmedvirkning og demokrati. Det fremgår også at kontaktlærer skal samarbeide med klassens lærere om et godt læringsmiljø.

Det er fokus på god klasseledelse og relasjonsbygging på skolen. Det er imidlertid som tidligere nevnt Fylkesmannens inntrykk at det er lettere for kontaktlærere på yrkesfaglige studieretninger å bygge gode og nære relasjoner til sine elever, da de er tettere på og har ansvar for færre elever.

I forbindelse med oppstart 2018, var psykososialt miljø en del av plandagene, og det var satt av en egen dag til dette.

Som tidligere nevnt, gjennomfører kontaktlærer mottakssamtaler med alle nye elever på 1. trinn, der det blant annet blir snakket om trivsel og godt skolemiljø.

Fylkesmannen har kommet til at rektor jobber for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet.

Kongsberg videregående skole gjennomfører elevundersøkelsen, og resultatene fra denne blir tatt opp i ledergruppa og i klassene ved behov. Skolen har som nevnt elevråd, og skoleutvalg og skolemiljøutvalg. Videre har skolen som nevnt makkerskapsordning og VIP-makkerskap.

Det kom imidlertid frem under tilsynet at skolen ved gjennomføringen av tilsynet ikke hadde noen rutine eller praksis for å evaluere det forebyggende arbeidet som gjøres på skolen.

I etterkant av tilsynet har fylkeskommunen sendt inn blant annet ny handlingsplan mot mobbing. Av denne fremgår det nå under punkt 1 «Forebygge mobbing og krenkelser»: «Skolen evaluerer det forebyggende arbeidet med skolemiljøet basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte.» Dette skal ifølge planen skje fortløpende og ved skoleårets slutt, og det er rektors ansvar at så skjer. Fylkesmannen forutsetter at den nye handlingsplanen tas i bruk fra neste skoleår.

Det er etter dette Fylkesmannens oppfatning at Kongsberg videregående skole evaluerer det forebyggende arbeidet med skolemiljøet basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte.

Plikten til å informere og involvere elever og foreldre

Som tidligere nevnt gjennomfører kontaktlærer mottakssamtaler med alle nye elever før skolestart, der blant annet trivsel og skolemiljø er tema. Videre har skolen makkerskapsordning og VIP-makkerskap.

Hva gjelder informasjon om rettighetene etter kapittel 9 A, blir disse gjennomgått i klassene og på foreldremøte på høsten. Her blir også handlingsplan mot mobbing og handlingsplan for rusforebygging gjennomgått. Skolemiljøet er også fokus første uke etter skolestart.

Elevrådet har hatt elevrådsskolering med elevorganisasjonen, elev- og lærlingombudet og mobbeombudet i Buskerud, der også kapittel 9 A/skolemiljø var et tema.

Det har også blitt arrangert et temamøte for ungdomsforeldre i Kongsbergområdet.

Det er Fylkesmannens oppfatning etter tilsynet at skolen gir elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til Fylkesmannen.

Kongsberg videregående skole har som tidligere nevnt elevråd, skoleutvalg (SU) og skolemiljøutvalg (SMU). Det kom frem under tilsynet at rektor informerer SMU om saker som er viktige for skolemiljøet. Etter Fylkesmannens oppfatning, har imidlertid ikke elevrådet fått samme informasjon. Det sitter medlemmer av elevrådet i SMU, men det er likevel ikke gitt at informasjonen når elevrådet. Det er rektors ansvar at aktuelle råd og utvalg får informasjon om alt som er viktig for skolemiljøet. Som tidligere nevnt, er Kongsberg videregående skole en stor skole. Det er 75 klasser, og således mange elevrådsrepresentanter. Det er egne husstyrer og et hovedstyre, noe som gir en relativt komplisert organisering av elevrådet. Det kom frem under intervjuet med hovedstyret i elevrådet at hovedstyret har brukt mest tid på å bli kjent og å skape et miljø der det er trygt å snakke. Dette anser Fylkesmannen som viktig, men det er også viktig at elevrådet blir informert om, og involvert i, saker som angår skolemiljøet.

I etterkant av tilsynet er det som nevnt utarbeidet en ny handlingsplan mot mobbing. Av denne planen fremgår det at det er rektors ansvar at: «Skolen skal informere aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet.» Dette skal gjøres ved skoleårets begynnelse, og når det er aktuelt underveis. Det er Fylkesmannens inntrykk at dette vil være egnet til å lukke lovbruddet når den nye handlingsplanen blir implementert. Fylkesmannen kan likevel ikke se at lovbruddet er lukket gjennom den dokumentasjonen som er sendt inn.

Fylkesmannen kan etter dette ikke se at rektor sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet.

Det var under tilsynet ukjent for de som satt i elevråd og SMU at de har rett til innsyn i saker som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet. Det fremgår heller ikke av innsendt dokumentasjon at slik informasjon skal gis.

I etterkant av tilsynet er det som nevnt utarbeidet en ny handlingsplan mot mobbing. Av denne planen fremgår det: «*Skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i saker som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Skolen informerer også om at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.*» Det fremgår videre av planen at det er rektors ansvar at rådene og utvalgene får denne informasjonen, og at informasjonen skal gis ved skoleårets begynnelse.

Da det fremgår av den nye planen at denne informasjonen skal gis til høsten, er det Fylkesmannens oppfatning at dokumentasjonen er egnet til å lukke lovbruddet. Fylkesmannen forutsetter at den nye rutinen følges fra høsten.

Det er etter dette Fylkesmannens oppfatning at rektor sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet. Videre er det Fylkesmannens oppfatning at rektor sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i saker som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

Det kom frem under tilsynet at elevrådet var igangsettere for og med på å arrangere «vi står sammen dagen» om psykisk helse. Elevrådet har også vært med på å arrangere temadag «ingen å miste». Som tidligere nevnt har elevrådet kommet med innspill til nytt bygg som er under planlegging, og det kom frem under tilsynet at elevene skal involveres mer i dette arbeidet.

Det er etter dette Fylkesmannens oppfatning at rektor sikrer at skolen tar aktuelle råd og utvalg med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig. Fylkesmannen anbefaler likevel at skolen fokuserer mer på arbeidet med å ta med særlig elevrådet i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det sikres at medvirkningen er reell.

I ny handlingsplan fremgår det: «*Skolen evaluerer arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte.*» Dette skal skje fortløpende og ved skoleårets slutt, og det er rektors ansvar at dette gjøres. Fylkesmannen forutsetter at planen følges fra skoleåret 2019/2020.

Det er etter dette Fylkesmannens oppfatning at skolen evaluerer arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte.

4 Skoleeiers forsvarlige system

4.1 Rettslige krav

Skoleeieren skal ha et forsvarlig system for å vurdere og følge opp at skolen oppfyller lovkravene

Skoleeieren skal skaffe seg informasjon om hvordan skolen oppfyller aktivitetsplikten, om hvordan skolen arbeider forebyggende, kontinuerlig og systematisk og om hvordan skolen informerer og involverer elever og foreldre.

Skoleeieren skal ha et forsvarlig system for å vurdere om skolen oppfyller lovkravene, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd. Videre skal skoleeieren ha et forsvarlig system for å følge opp resultatene av disse vurderingene. For at et system skal være forsvarlig, må det være egnet til å avdekke forhold som er i strid med opplæringsloven. Systemet må sikre at skolen setter i gang nødvendige og egnede tiltak slik at aktivitetsplikten bli oppfylt.

Skoleeieren kan hente inn informasjon direkte fra skolen eller skaffe seg informasjon på andre måter. Eksempler er informasjon fra korrespondanse og samtaler med skolen, datasystemer og nasjonale undersøkelser.

Skoleeieren skal bruke informasjonen som er innhentet, til å vurdere om skolen lovkravene

Skoleeieren må bruke informasjonen til å vurdere om skolen oppfyller aktivitetsplikten, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd. For at skoleeierens vurderinger skal være forsvarlige, må skoleeieren ha en riktig forståelse av kravene i opplæringsloven.

Hvis skolens praksis ikke er i samsvar med kravene i opplæringsloven, må skoleeieren sørge for at skolen endrer praksisen slik at aktivitetsplikten blir oppfylt. Skoleeieren må iverksette tiltak eller handlinger som er relevante for å oppfylle aktivitetsplikten.

Skoleeieren skal følge opp at skolen innarbeider en ny praksis dersom det er nødvendig

Skoleeieren må følge opp at skolen endrer praksisen, dersom praksisen ikke er i samsvar med opplæringsloven, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd. Skoleeieren kan selv sette i gang tiltak eller be skolen om å sette i gang tiltak selv. I begge tilfellene må skoleeieren følge opp at tiltakene blir gjennomført i praksis, og at tiltakene fører til at skolen oppfyller aktivitetsplikten.

Skoleeieren skal innhente tilstrekkelig informasjon ofte nok til å vurdere og følge opp praksis som ikke er i samsvar med regelverket

Skoleeieren må vurdere hvor ofte og hvor mye informasjon den skal innhente om hvordan skolen ivaretar aktivitetsplikten, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.

Hva som er ofte nok, må skoleeieren vurdere opp mot hvor alvorlig og omfattende et eventuelt brudd på opplæringsloven vil være, og konsekvensene bruddet har for opplæringen og rettssikkerheten til elevene. Hva som er tilstrekkelig informasjon, og hva som er ofte nok, vil variere ut fra lokale forhold, for eksempel hvor detaljerte retningslinjer skoleeieren har utarbeidet, eller hvor stor kompetanse skolen har på et område. For å ha et effektivt system må skoleeieren basere seg på en risikovurdering, der skoleeieren avveier sannsynligheten for brudd på aktivitetsplikten opp mot hvilken konsekvens bruddet på opplæringsloven kan få.

Dersom brudd på opplæringsloven kan foregå over lang tid uten å bli avdekket, er ikke skoleeierens system forsvarlig.

4.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Skoleeieren skal ha et forsvarlig system for å vurdere og følge opp at skolen oppfyller aktivitetsplikten, for å vurdere om og følge opp at skolen oppfyller kravene hva gjelder forebyggende, kontinuerlig og systematisk arbeid og for å vurdere om og følge opp at skolen oppfyller kravene hva gjelder skolens plikt til å informere og involvere elever og foreldre

Fylkesmannen har valgt å behandle skolens forsvarlige system under ett for alle deltemaene, da vurderinger og konklusjoner er de samme

Skoleeieren skal skaffe seg informasjon om hvordan skolen oppfyller lovkravene

Buskerud fylkeskommune har ingen egen rutine for å innhente informasjon om hvordan skolene oppfyller lovkravene etter kapittel 9 A hva gjelder aktivitetsplikt, forebyggende arbeid eller informasjon.

Under intervju med skoleeier kom det frem at det utarbeides tilstandsrapport for skolene samlet og gjennomføres elevundersøkelser. Skoleeier har et årshjul for oppfølging av skolene, der det ved 1. tertial særlig er fokus på lovetterlevelse. I fjor var temaet for rapportering kapittel 9 A. Det gikk da ut et spørreskjema til alle skolene, der de sendte inn svar på hvordan de følger og forstår lovverket. Resultatene fra dette ble tatt opp på rektormøtet, og det ble presentert generelle utfordringer.

I rapporteringen på første tertial i fjor vedrørende 9 A skulle skolene rapportere 10 punkter vedrørende lovkravene i kapittel 9 A, herunder hvordan skolen oppfyller aktivitetsplikten. Slik Fylkesmannen forstår skoleeier, ble resultatene drøftet i rektormøte, men det har ikke blitt tatt direkte opp med den enkelte skole dersom det var avvik fra lovkravene i rapporteringen.

Som nevnt gjennomfører skoleeier jevnlig rektormøter. Her møter, slik Fylkesmannen forstår det, rektor og ikke hele ledergruppen. Informasjon om og fra møtene blir sendt ut til rektorene skriftlig, men systemet kan være sårbart hvis det er rektorer som ikke kan stille på et møte. Kapittel 9 A var tema på rektormøtet senest i februar, der aktivitetsplikt og § 9 A-5 ble diskutert. Fylkesmannen ser det som positivt at kapittel 9 A er et tema som holdes varmt på rektormøtene.

Videre har skoleeier månedlig kontakt med mobbeombudet og elev- og lærlingombudet der de kan få informasjon om den enkelte skolen.

Selv om skoleeier gjennom treffpunkter med rektorene og innrapportering skaffer seg informasjon om skolene, kan ikke Fylkesmannen se at det er noe system for hvordan skoleeier skaffer seg informasjon om hvordan skolene oppfyller lovkravene etter kapittel 9 A. Det er, slik Fylkesmannen ser det, ingen helhetlig oversikt over hvordan skolene oppfyller aktivitetsplikten, plikten til å arbeide forebyggende, systematisk og kontinuerlig eller hvordan skolen informerer og involverer elever og foreldre. Det er positivt at det har vært en egen rapportering på dette i fjor, men Fylkesmannen anser at skoleeier må innhente informasjon om skolens oppfyllelse av kapittel 9 A mer jevnlig.

Buskerud fylkeskommune har i etterkant av foreløpig tilsynsrapport sendt inn sine kommentarer, samt skisse til forsvarlig system i nye Viken fylkeskommune.

Fylkeskommunen skriver: «Fra 01.01.2020 blir Buskerud fylkeskommune en del av Viken fylkeskommune. Frem til det skjer, er vi i en overgangsfase hvor vi både skal løse oppgaver innenfor eksisterende organisasjon, samtidig som vi skal skape en ny, stor fylkeskommune.

I forbindelse med vurderingen av skoleeiers system som helhet i dette tilsynet, vil Buskerud fylkeskommune også se til det forsvarlige systemet som skal bygges for Viken. En arbeidsgruppe sammensatt av fagpersoner fra de tre nåværende fylkeskommunene har gitt råd til ledergruppa for Viken kompetanse om viktige hensyn som de må ivareta i Vikens forsvarlige system. (...) Arbeidet med det forsvarlige systemet for Viken er i gang og vil intensiveres fra tidlig høst, etter at alle tilsatte er innplassert i sine kommende stillinger i Viken fylkeskommune.»

I fylkeskommunens kommentarer etter foreløpig rapport, heter det at fylkeskommunen snarest mulig vil lage konkrete retningslinjer for hvordan de som skoleeier skal skaffe informasjon om hvordan Kongsberg videregående skole oppfyller aktivitetsplikten. Fylkeskommunen skriver videre: «Fylkeskommunen vil rutinemessig gå igjennom et utvalg aktivitetsplaner med tilhørende dokumentasjon på delpliktene, for å vurdere og ved behov følge opp skolens praksis. Skoleeier vil også rutinemessig innhente informasjon om antall varslere skolen har hatt per skoleår, antall pågående aktivitetsplaner og hvilke aktivitetsplaner som er avsluttet.»

Fylkesmannen har forståelse for at fylkeskommunen er i en omorganiseringsprosess, og ser at det vil ta tid før nye, felles rutiner kan være på plass. Fylkesmannen vil likevel vise til at Buskerud fylkeskommune må oppfylle kravene til forsvarlig system i opplæringsloven § 13-10 også frem til omorganiseringen er gjennomført.

Fylkesmannen ser det som positivt at fylkeskommunen skal lage konkrete retningslinjer for hvordan de som skoleeier skal skaffe seg informasjon, og imøteser disse som del av dokumentasjon etter endelig rapport.

Det er etter dette Fylkesmannens oppfatning at Buskerud fylkeskommune som skoleeier ikke skaffer seg informasjon om hvordan Kongsberg videregående skole oppfyller lovkravene i kapittel 9 A.

Skoleeieren skal bruke informasjonen som er innhentet til å vurdere om skolen oppfyller lovkravene

Som nevnt over, har Buskerud fylkeskommune som skoleeier ulike kilder for å skaffe seg informasjon om hvordan skolen oppfyller lovkravene. Fylkesmannen er imidlertid usikker på om og eventuelt hvordan informasjonen som blir innhentet blir benyttet til å vurdere om skolen oppfyller lovkravene.

Som nevnt over, rapporterte skolene 1. tertial i fjor på kapittel 9 A. Skoleeier sa i sitt intervju at resultatene fra rapporteringen ble tatt opp i påfølgende rektormøte, der det ble diskutert. Fylkesmannen kan imidlertid ikke se hvordan skoleeier bruker informasjonen de får til å vurdere om skolen oppfyller lovkravene i kapittel 9 A.

I de innsendte kommentarene etter foreløpig rapport fremgår det: «Fylkeskommunen vil innarbeide rutiner som ivaretar at Buskerud fylkeskommunes system for opplæringskvalitet tilfredsstiller kravene til å være forsvarlig. Vi vil derfor gjøre endringer

i det forsvarlige systemet vårt slik at det blir mulig å avdekke forhold som er i strid med opplæringsloven § 9 A og sikre at skolene setter i gang nødvendige og egnede tiltak.»

Fylkesmannen ser det som positivt at fylkeskommunen skal gjøre slike endringer i sitt forsvarlige system, og imøteser dokumentasjon på dette.

Det er ikke Fylkesmannens inntrykk at skoleeier bruker informasjonen til å vurdere om skolen oppfyller lovkravene.

Skoleeieren skal sørge for at skolen innarbeider en ny praksis dersom det er nødvendig

Under intervjuet med skoleeier ble det sagt at skoleeier selv ser at de ikke har et system som kan oppdage alle feil, men at fylkeskommunens forsvarlige system har til hensikt å forebygge feil. Dette skriver også skoleeier i sin egen vurdering. Fylkesmannen ser det som positivt at skoleeier har et system som skal forebygge feil, men påpeker at et krav til et forsvarlig system er nettopp at det også plukker opp innen rimelig tid dersom det skjer feil, slik at det er mulig å rette på dette.

Fylkesmannen kan ikke se hvordan Buskerud fylkeskommunes nåværende forsvarlige system i setter skoleeier i stand til å sørge for at skolen innarbeider ny praksis dersom det er nødvendig, og imøteser dokumentasjon på nytt forsvarlig system.

Det er ikke Fylkesmannens inntrykk at skoleeier følger opp at skolen innarbeider ny praksis.

Skoleeiers system skal som helhet være forsvarlig

Som nevnt over er et av kravene til et forsvarlig system at systemet er egnet til å avdekke forhold som er i strid med opplæringsloven og sikre at det blir satt i gang nødvendige og egnede tiltak for å oppfylle kravene. Systemet må kunne avdekke og rette opp brudd på regelverket innen rimelig tid.

Slik det forsvarlige systemet er beskrevet i tilsynet, kan ikke Fylkesmannen se at skoleeiers system som helhet er forsvarlig.

I kommentarene etter foreløpig rapport skriver fylkeskommunen at de vil gjøre endringer i det forsvarlige systemet, slik at det blir mulig å avdekke forhold som er i strid med opplæringslovens kapittel 9 A og sikre at skolene setter i gang nødvendige og egnede tiltak. Fylkesmannen imøteser dokumentasjon på nytt forsvarlig system.

5 Frist for retting av regelbrudd

I kapitlene ovenfor har vi konstatert at dere ikke oppfyller regelverket på alle områder. Vi gir dere en frist til å rette regelverksbruddene, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er **15.09.2019**. Før fristen må dere sende oss en erklæring om at forholdene er rettet og en redegjørelse for hvordan bruddene er rettet.

Hvis dere ikke har rettet regelverksbruddene før rettefristen, vil vi vedta pålegg om retting. Et pålegg om retting er et vedtak som dere kan klage på, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen:

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

1. Buskerud fylkeskommune må sørge for at Kongsberg videregående skole oppfyller plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4. Fylkeskommunen må i den forbindelse se til at:

- a) rektor sørger for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser dersom det er mulig
- b) rektor sikrer at alle som jobber på skolen, varsler til rektor (ledelsen) dersom de får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø

1. Buskerud fylkeskommune må sørge for at skolen jobber forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø for elevene, jf. opplæringsloven § 9 A-3 og 9 A-8 første ledd. Fylkeskommunen må i den forbindelse se til at:

- a) rektor sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø

Plikten til å informere og involvere elever og foreldre

1. Kommunen må sørge for at skolen informerer og i involverer aktuelle råd og utvalg i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3, 9 A-9, 11-1a, og 11-5a og forvaltningsloven § 11. Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

- a) rektor sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i saker som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet

Skoleeiers forsvarlige system

1. Fylkeskommunen må sørge for å ha et forsvarlig system for å vurdere og følge opp at skolene oppfyller lovkravene i kapittel 9 A, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd. Fylkeskommunen må i den forbindelse se til at:

- a) skoleeier skaffer seg informasjon om hvordan Kongsberg videregående skole oppfyller lovkravene i kapittel 9 A både hva gjelder aktivitetsplikten, plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk og plikten til å informere og involvere elever og foreldre
- b) informasjonen som innhentes fra skolen brukes til å vurdere om skolene oppfyller lovkravene i kapittel 9 A både hva gjelder aktivitetsplikten, plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk og plikten til å informere og involvere elever og foreldre
- c) skoleeier følger opp at skolen innarbeider ny praksis
- d) skoleeiers system som helhet er forsvarlig

Dere har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Vedlegg: Liste over dokumentasjon

- 1 Samlet utskrift - Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre
- 2 Samlet utskrift- Skolens aktivitetsplikt
- 3 Skoleeiers forsvarlige system - Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere
- 4 Skoleeiers forsvarlige system - Skolens aktivitetsplikt
- 5 Arbeidsbeskrivelse for kontaktlærer
- 6 Arbeidsbeskrivelse for sosialrådgiver
- 7 beredskapsdag -informasjon-om-OPS-pdf (1)
- 8 Beredskapsdagen 16 nov 2018
- 9 elevrådsskolering
- 10 Foredrag KONGSBERG Marius
- 11 Foreldremøter
- 12 Første skoleuke
- 13 Handlingsplan for en rusfri Kongsberg videregående skole 2014
- 14 Handlingsplan mobbing - 11 januar 2019
- 15 Informasjon om oppfølging av vg3
- 16 Informasjon om psykisk helse og krise nov 18
- 17 jobbig med elevenes psykososiale miljø
- 18 Makker foreldre_2018 (002)
- 19 Mottakssamtale_spørsmål 2018
- 20 PLAN FOR FELLES MØTETID ONSDAGER _våren 2019 _versjon 2
- 21 Plan for plandager KOVS høst 2016
- 22 Plan for plandager KOVS høst 2017
- 23 Plan for plandager KOVS høst 2018
- 24 Referat fra SMU 20.11.18
- 25 Rosa kompetanse skole til Buskerud 20172018
- 26 samhandling rundt klasser
- 27 TEMADAG FOR VG3 og PB torsdag 7. mars_2019
- 28 temakveld for ungdomsforeldre
- 29 Til avgangselevne
- 30 Ulike møtearenaer ved KOVS
- 31 VG1 årshjul kontaktlærer - klassens time
- 32 VG2 årshjul kontaktlærer - klassens time
- 33 VG3 årshjul kontaktlærer - klassens time
- 34 Vi har ingen å miste
- 35 Vi star sammen dagen 14.sept.2018
- 36 VIP program_2019 (002)
- 37 Årshjul for ledergruppa ved Kongsberg videregående skolen YF
- 38 Årshjul IDM på Kongsberg videregående skole
- 39 1T 2018 spørsmål til skolene om § 9A (1)
- 40 1T 2018 utvalgte skolers svar vedlegg tilsyn 2019
- 41 Buskerud vgs Handlingsplan mot mobbing og trakassering sept 2018
- 42 Elevenes skolemiljø 1T 2018 FUS LG 24.05.18pptx
- 43 Elevenes skolemiljø FUS LG 14.02.19
- 44 Innkalling til 1. tertial 2018
- 45 Invitasjon til samarbeidsmøte Kongsbergregionene høst 2018
- 46 Livsmestring prosjekt Kongsberg
- 47 Rutinebeskrivelse - Mistanke om eller observasjon av krenkende atferd
- 48 Røyken vgs Handlingsplan elevenes skolemiljø
- 49 Samarbeidsmøte UTD og ombudene august 2018

- 50 Samarbeidsmøte UTD og ombudene juni 2018
- 51 Tildelingsbrev livsmestring KOVS juni 2018
- 52 Aktivetsplan 1
- 53 Aktivetsplan 2
- 54 Aktivetsplan 3
- 55 Aktivetsplan 4
- 56 Aktivetsplan 5